

IV. HODNOTENIE POSUDZOVANIE

Všeobecné hodnotenie typu: „ten tvoj kamarát je ale drzý“ alebo „ty si ale nemožný, pohni sa trochu“ je pre deti zavádzajúce. Pokiaľ chceme vysloviť nejaký názor, povedzme ho za seba, nie všeobecne: „Ja si myslím, že ten Milan je drzý“, „mne sa tá zelená nepáči.“ Mali by sme dbať aj na to, aby naše deti dostali priestor na vyjadrenie vlastných názorov. Predtým však musia dostať priestor a možnosť na ich vytvorenie.

Najškodlivejšie pre detskú sebadôveru je hodnotenie ich vlastnej osoby: „Si pomalý a ešte aj lenivý..., si nemožný...“ Preto dbajme, aby bol náš názor vyjadrený za našu osobu: „ja si myslím..., podľa mňa..., mne sa nepáči...“ Je efektívny a nekonfliktný spôsob komunikácie a vyjadrenia vlastného názoru.

V. PODMIEŇOVANIE

Podmieňovanie je nevhodná forma žiadosti! „Ak nevynesieš ten kôš, tak uvidíš!“ Čo uvidíš? „Ak si okamžite neupracješ, nedostaneš večeru“ – to je nevhodná forma, kedy sankciou odopierame základnú potrebu. „Keď so mnou nechceš ísť von, tak to ma už asi nemáš rád“ – to je podmienená náklonnosť, ktorá sa takto podmieňovať nedá. Nie podmieňovanie, ale žiadanie. „Vynes ten kôš“, „uprac si ten neporiadok“, „Pod' so mnou von.“ V týchto situáciách však musíme rátať aj s tým, že naše žiadosti nemusia byť stále splnené.

Preto treba v sebe hľadať nadhľad pri komunikácii so svojimi ratolesťami, Ak urobíte chybu, nevyčítajte si ju. Ak sa za ňu svojim deťom ospravedlníte, je to ten najlepší príklad, aký im môžete dať.

NAJČASTEJŠIE CHYBY V KOMUNIKÁCII S DEŤMI

Pre deti je dôležitá naša podpora, ochrana, vedomie, že sme na ich strane, pozitívna spätná väzba.

V komunikácii s deťmi sa často podvedome snažíme získať „navrch“.

Používame na to slová a formu, ktorá nie je práve najvhodnejšia.

I. NEVYŽIADANÉ RADY

Prvou chybou sú nevyžiadané rady. „To si musíš zjesť tu!“ „Na ten bicykel by si si mal dávať väčší pozor!“ A pre deti niečo nepochopiteľné: „Janko, aby ťa nebolelo brucho!“

Čo má dieťa robiť s takou informáciou?

Nevie, ako to zariadiť. Buď mu jedlo dajme alebo nie. Keď výchovu ešte poprekladáme negatívnymi príkazmi: „nelietaj tu“, „nerozlej to kakao“ ..., môžu mať deti pocit:

„neuznávajú ma a ešte robím všetko zle.“ Zo zmätku: „tak čo mám vlastne robiť, čo odo mňa chcú“, môže vzniknúť nežiadúce správanie, môže to viesť k pocitu straty bezpečia a istoty, k narastaniu agresivity alebo neprimeranej pasivity.

A menším deťom je namieste dávať jednoduché príkazy, ale bez slovíčok typu „musíš“ a „nesmieš.“ „Tú polievku si zjedz v kuchyni.“ To je jasná inštrukcia, čo majú deti robiť.

Deti potrebujú vedieť, že sme na ich strane, že ich podporujeme. Bohužiaľ práve všetky „dobré mienené“ nevyžiadané rady spôsobujú pravý opak. Stávajú sa na opačný breh, než je ten, kde sa práve nachádza dieťa. Empatia, pochopenie, rešpektovanie pocitov nás spája.

II. PRÍLIŠNÉ VYSVETĽOVANIE

Vysvetľovanie môže mať viac rovín. Jedna predbieha udalosti: „Janko, urob si úlohy hneď, keď prídeš zo školy. Keď si to necháš na večer, budeš unavený, nebude ti to už tak myslieť. My s ockom sme tiež unavení z práce a ja potrebujem večer ešte vyprať, navariť, a ak príde babka...“ Čo si má z toho vybrať Janko? Toto vysvetľovanie zabieha do vecí, ktoré s podstatou vôbec nesúvisia. Je vhodné povedať: Janko, chcem, aby si si úlohy začal robiť najneskôr o šiestej, do ôsmej sa môžem s tebou učiť, potom už mám svoju prácu.“

Inou formou vysvetľovania je odporúčanie, čo sa má páčiť: „ale chodť, toto auto predsa vôbec nie je pekné, pozri na to druhé aké je krásne...“ Môžeme hovoriť, čo sa páči nám, ale nie to, čo sa má páčiť deťom.: „Aha, tak tebe sa páči toto auto, mne zase tamto žlté...“

Deti milujú stručnosť. Zhruba od 13 rokov s nami začnú diskutovať a filozofovať, ale my sami od seba by sme ich nemali zahlcovať neustálym vysvetľovaním – Mami, povedz mi, čo mám robiť, ale hlavne mi to nevysvetľuj.

Vysvetľovanie a lamentovanie je jednou z veľmi ovládajúcich a manipulatívnych techník. Nedivme sa potom, keď mládež v puberte sa začne smiať, robiť grimasy, prevracat' očami...

III. PREDPOKLADANIE

Oproti nevyžiadaným radám a vysvetľovaniu sa predpokladanie deje v našej hlave. Najčastejšie je sprevádzané myšlienkou: no, ja som si ale myslel...

Predpokladanie je založené na domnienke, že určité veci sú jasné a netreba o nich komunikovať. Potom ale matka horekuje: „No ale ja som si myslela, že keď ideme na chatu, tak mi aspoň pomôžete upratať,“ miesto toho, aby jednoducho povedala resp. požiadala: „Prosím vás deti, pomôžte mi upratať, aby sme na chatu išli včas.“

Predpokladanie je len ďalšia forma, ako v dieťati (partnerovi, kolegovi...) vyvolať zlé pocity za to, že sa nechová ako si my prajeme alebo predstavujeme. Výrok: „Ale to sa predsa nerobí!“ má v podtexte: „Ak to nevieš, si hlúpy.“

Deti si nechcú nič domýšľať, chcú mať jasno. Ak od nich niečo chceme, povedzme im to priamo na rovinu. Ak im povieme: „No ale ja som myslela, že v sobotu si poupratuješ izbu“, „drzé“ dieťa odpovie: „No ale ja som si to nemyslel.“ Alebo stručnejšie: aha, hmm, hej... Akonáhle si niečo myslíme, radšej si to s dieťaťom ujasníme. Lepšie než predpokladať a potom byť sklamaný, je dať deťom pravidlá. Pravidlá sú veľmi dôležité, ale fungujú iba vtedy, ak sú stanovené vopred.

Predpokladanie je ten najlepší spôsob, ako vyvolať nedorozumenie alebo dokonca konflikt. Ide o sklamanie zo správania druhého, ktoré nenaplnilo naše predstavy.